

Prezes Rady Ministrów

Mateusz Morawiecki

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-79-23
UC144

Pani Elżbieta WITEK
Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Ma on na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister – Członek Rady Ministrów Michał Wójcik.

Z poważaniem
Mateusz Morawiecki
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.¹⁾) w art. 388¹ po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Żądanie wstrzymania z mocy prawa wykonania postanowienia, o którym mowa w § 1, zawiera uzasadnienie wskazujące szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459, z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692, 1855, 1967, 2127, 2140, 2180, 2339, 2436, 2600 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 289, 326, 403, 535, 556, 614, 739, 803 i 852.

UZASADNIENIE

I. Cel projektowanej regulacji

Projekt ustawy stanowi realizację wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie C-638/22 PPU Rzecznik Praw Dziecka i in. Pytanie prejudycjalne w tej sprawie, dotyczące wykładni rozporządzenia Rady (WE) 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. Urz. UE L 338 z 23.12.2003, str. 1 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 243; Dz. Urz. UE L 367 z 14.12.2004, str. 1; Dz. Urz. UE L 179 z 07.07.2007, str. 56; Dz. Urz. UE L 70 z 14.03.2009, str. 19; Dz. Urz. UE 347 z 24.12.2009, str. 32 oraz Dz. Urz. UE L 99 z 15.04.2016, str. 34), dalej jako: „rozporządzenie 2201/2003”, a także art. 22, art. 24, art. 27 ust. 6 i art. 28 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz. Urz. UE L 178 z 02.07.2019, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 71 z 09.03.2023, str. 42) w świetle art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 202/2 z 07.06.2016, str. 389), zostało skierowane do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej „TSUE”) przez Sąd Apelacyjny I Wydział Cywilny w Warszawie. Przedmiotem sporu przed sądem odsyłającym było wykonanie postanowienia nakazującego powrót do Irlandii małoletnich dzieci przemieszczonych przez ich matkę do Polski. Sąd odsyłający powziął wątpliwości, czy w świetle prawa Unii Europejskiej jest dopuszczalne uznanie, że wykonalność prawomocnych orzeczeń sądów może zostać zawieszona z mocy prawa na wniosek podmiotów takich jak Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich i Prokurator Generalny.

TSUE orzekł, że art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organom niemającym statusu sądu uprawnienie do uzyskania wstrzymania z mocy prawa, na okres co najmniej dwóch miesięcy, wykonania orzeczenia zarządzającego powrót wydanego na podstawie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z 1995 r. poz. 528; dalej „Konwencja haska”), bez konieczności uzasadnienia żądania tego wstrzymania.

II. Aktualny stan prawny

Przepis art. 388 został wprowadzony do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.; dalej „k.p.c.”) ustawą z dnia 7 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. poz. 1098; dalej: „nowelizacja z 2022 r.”). Zgodnie z przywołanym przepisem w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej na żądanie podmiotu wymienionego w art. 519¹ § 2², tj. Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Dziecka lub Rzecznika Praw Obywatelskich, zgłoszone sądowi II instancji (Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie), w terminie nieprzekraczającym dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, wstrzymuje się z mocy prawa wykonanie tego postanowienia.

Celem ustawodawcy było umożliwienie wstrzymania wykonania postanowienia w sprawach, w których podmiot instytucjonalny wymieniony w art. 519¹ § 2² k.p.c., uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej, w oparciu o całokształt okoliczności ujawnionych w toku postępowania toczącego się w sprawie, dochodzi do przekonania, że w interesie dziecka bezwzględnie jest konieczne wniesienie skargi skutkującej wstrzymaniem wykonania postanowienia nakazującego powrót dziecka do miejsca stałego pobytu. W tym celu ustawodawca przewidział, że złożone przez uprawniony podmiot zastrzeżenie wniesienia skargi kasacyjnej skutkuje wstrzymaniem wykonania postanowienia z mocy prawa. Warunkiem niezbędnym dla skorzystania z omawianej instytucji jest natomiast zgłoszenie sądowi II instancji żądania przez uprawniony podmiot w ustawowo określonym terminie liczonym od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Zgodnie z obowiązującym przepisem wstrzymanie wykonania postanowienia ustanie, jeżeli żaden z uprawnionych podmiotów nie wniesie skargi kasacyjnej w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Regulacja ta jest konsekwencją przyjętego założenia, zgodnie z którym wstrzymanie wykonania postanowienia nie może mieć charakteru samoistnego, niewynikającego z wniesienia przez uprawniony podmiot nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W przypadku wniesienia skargi kasacyjnej w tym terminie wstrzymanie wykonania tego postanowienia przedłuża się natomiast z mocy prawa do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego.

Ustawa wskazuje także, że podmiot, który zgłosił żądanie wstrzymania wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, może je cofnąć w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się

postanowienia, chyba że inny podmiot wymieniony w art. 519 § 2 k.p.c. wniesie skargę kasacyjną w danej sprawie. Wskutek cofnięcia żądania wstrzymania wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką postanowienie to staje się wykonalne.

Ustawodawca jako cel opisanej regulacji określił wyeliminowanie sytuacji, w której wykonanie prawomocnego orzeczenia przed wniesieniem skargi kasacyjnej, jak i w czasie jej rozpoznawania przez Sąd Najwyższy powoduje stan, w którym skarga kasacyjna staje się bezprzedmiotowa, niwecząc skutki środka zaskarżenia wnoszonego w interesie i dla dobra dziecka.

III. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

TSUE w wyroku z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie C-638/22 PPU Rzecznik Praw Dziecka i in. orzekł, że art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organom niemającym statusu sądu uprawnienie do uzyskania wstrzymania z mocy prawa, na okres co najmniej dwóch miesięcy, wykonania orzeczenia zarządzającego powrót wydanego na podstawie Konwencji haskiej, bez konieczności uzasadnienia żądania tego wstrzymania.

W motywach wyroku wskazano, że zgłoszenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie przez podmiot uprawniony żądania z art. 388¹ k.p.c. skutkuje wstrzymaniem na okres co najmniej dwóch miesięcy wykonania orzeczenia zarządzającego powrót dziecka do miejsca jego zwykłego pobytu, mimo że postanowienie to stało się prawomocne. Jednocześnie TSUE zauważył, że powrót ten może zostać wstrzymany na znacznie dłuższy okres, w sytuacji gdy uprawnione organy zdecydują się na wniesienie skargi kasacyjnej od tego postanowienia. TSUE wskazał, że zważywszy na wymogi szybkości leżące u podstaw art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003, zgłoszenie żądania może pozbawić ten przepis skuteczności. Ponadto wspomniane organy mogłyby ponownie uzyskać wstrzymanie wykonania orzeczenia zarządzającego powrót na podstawie art. 388³ k.p.c., wprowadzonego nowelizacją z 2022 r., wnosząc skargę nadzwyczajną na podstawie tego artykułu.

W uzasadnieniu wyroku TSUE podkreślił, że w odniesieniu do procedur powrotu dzieci bezprawnie uprowadzonych w obrębie Unii Europejskiej zastosowanie mają artykuły 8–11 Konwencji haskiej oraz art. 11 rozporządzenia 2201/2003, które stanowią niepodzielną całość normatywną. Przy wydawaniu orzeczeń zarządzających powrót dziecka do miejsca zwykłego

pobytu obowiązują wymogi skuteczności i szybkości, które wiążą także organy krajowe w ramach wykonywania takiego orzeczenia. Z przepisów tych wynika, że w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym, powrót dziecka powinien nastąpić niezwłocznie zgodnie z przewidzianymi w prawie krajowym procedurami. Z treści art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003 wynika, że sąd krajowy ma obowiązek wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie powrotu dziecka co do zasady najpóźniej w terminie 6 tygodni od wniesienia stosownego pozwu lub wniosku. TSUE wskazał, że wstrzymanie na okres dwóch miesięcy wykonania takiego prawomocnego orzeczenia samo w sobie przekracza ten termin. Ponadto TSUE stwierdził, że w świetle przepisów rozporządzenia 2201/2003 oraz Konwencji haskiej powrót dziecka może nie zostać zarządzonej jedynie w wyjątkowych okolicznościach, w szczególności w przypadku poważnego zagrożenia dla tego dziecka.

Ponadto w wyroku podkreślono, że wykonanie orzeczenia zarządzającego powrót zostaje wstrzymane z mocy prawa na zwykłe żądanie uprawnionych organów, które nie mają statusu sądu, nie mają obowiązku uzasadnienia swojego żądania, a Sąd Apelacyjny w Warszawie jest zobowiązany do jego uwzględnienia bez możliwości przeprowadzenia kontroli sądowej w tym zakresie. W związku z tym, w opinii TSUE, nie wydaje się, aby przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym mogły zagwarantować, aby powrót dziecka do miejsca jego zwykłego pobytu mógł zostać wstrzymany jedynie w konkretnych i wyjątkowych przypadkach, a w każdym razie nie zapewniają, aby takie wstrzymanie było należycie uzasadnione. W opinii TSUE przywołane powyżej przepisy krajowe mogą naruszać skuteczność art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003.

IV. Projektowane zmiany

W projekcie proponuje się nowelizację art. 388¹ k.p.c. polegającą na dodaniu § 1¹, zgodnie z którym żądanie wstrzymania z mocy prawa wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, zgłoszone sądowi przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Dziecka lub Rzecznika Praw Obywatelskich, zawiera uzasadnienie wskazujące szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.

Zanim nowelizacją z 2022 r. wprowadzono do k.p.c. art. 388¹, art. 388 tego kodeksu przewidywał już mechanizm umożliwiający Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia zarządzającego powrót, w stosownym

wypadku na wniosek jednego z uprawnionych organów, gdyby sąd ten uznał, że w razie powrotu dane dziecko mogłoby być narażone na poważne ryzyko szkody fizycznej lub psychicznej. Zaznaczyć należy, że ustawodawca – projektując art. 388¹ k.p.c. – poddał analizie sprawy sądowe w tym zakresie. Doprowadziła ona do konkluzji, że wystąpienie z wnioskiem o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia w trybie art. 388 § 1 k.p.c. nie było skuteczne, albowiem wnioski takie były oddalane i sąd II instancji nie wstrzymywał wykonania swojego orzeczenia ani też orzeczenia sądu I instancji. Tym samym wykonanie prawomocnego orzeczenia – zarówno przed wniesieniem skargi kasacyjnej, jak i w czasie jej rozpoznawania przez Sąd Najwyższy – powodowało stan, w którym skarga kasacyjna stawała się w rzeczywistości bezprzedmiotowa. Również w praktyce związanej z kierowaniem przez Prokuratora Generalnego jako podmiot instytucjonalny wymieniony w art. 519¹ § 2² k.p.c. skargi kasacyjnej w sprawach prowadzonych na gruncie Konwencji haskiej dostrzeżono sytuacje, gdy po wniesieniu skargi kasacyjnej, a jeszcze przed jej rozpoznaniem, następowało wykonanie prawomocnego orzeczenia nakazującego powrót dziecka do państwa miejsca stałego pobytu w ramach postępowania w przedmiocie przymusowego odebrania dziecka. Powyższe wskazywało zatem na potrzebę zmiany wówczas obowiązujących przepisów regulujących postępowania prowadzone w trybie Konwencji haskiej w sposób pozwalający z jednej strony na zabezpieczenie dobra dziecka, którego sytuacja faktyczna była niepewna z uwagi na podlegające wykonaniu prawomocne orzeczenie nakazujące powrót do państwa miejsca stałego pobytu i jego niewykonanie przez osobę zobowiązaną, zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa i poszanowanie jego godności i nietykalności, a z drugiej strony na umożliwienie podmiotom uprawnionym do wniesienia skargi kasacyjnej realizacji ich uprawnień procesowych, a po wniesieniu skargi Sądowi Najwyższemu – niezakłóconego procedowania w tych sprawach.

Realizując wyrok TSUE w sposób, który pozwoli na realizację uprawnień podmiotów instytucjonalnych wskazanych w art. 519¹ § 2² k.p.c. do wniesienia skargi kasacyjnej bez obawy o to, że prawomocne orzeczenie nakazujące powrót dziecka do państwa miejsca stałego pobytu zostanie wykonane przed jej wniesieniem w ustawowym terminie lub już po jej wniesieniu, a przed rozpoznaniem przez Sąd Najwyższy, sformułowano propozycję odnoszącą się do „zwykłego” charakteru żądania uprawnionych podmiotów, określając, że żądanie to zawiera uzasadnienie wskazujące szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z czym nie podlegają notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w tych przepisach.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa w związku z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Kancelaria Prezesa Rady Ministrów</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Michał Wójcik, Minister – Członek Rady Ministrów</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Karina Bednik – Dyrektor Departamentu Praw Obywatelskich i Tożsamości Europejskiej w KPRM; e-mail: karina.bednik@kprm.gov.pl, tel.: 22 694-75-39 Kinga Walaszczyk-Wichrowska – radca, Departament Praw Obywatelskich i Tożsamości Europejskiej w KPRM; e-mail: kinga.walaszczyk-wichrowska@kprm.gov.pl, tel.: 22 694-61-65</p>	<p>Data sporządzenia 13.07.2023 r.</p> <p>Źródło Inne</p> <p>Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UC144</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ustawy stanowi realizację wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 lutego 2023 r. w sprawie C-638/22 PPU Rzecznik Praw Dziecka i in. Pytanie prejudycjalne w tej sprawie, dotyczące wykładni rozporządzenia Rady (WE) 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. Urz. UE L 338 z 23.12.2003, str. 1 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 243; Dz. Urz. UE L 367 z 14.12.2004, str. 1; Dz. Urz. UE L 179 z 07.07.2007, str. 56; Dz. Urz. UE L 70 z 14.03.2009, str. 19; Dz. Urz. UE 347 z 24.12.2009, str. 32 oraz Dz. Urz. UE L 99 z 15.04.2016, str. 34) dalej jako: „rozporządzenie 2201/2003”, a także art. 22, art. 24, art. 27 ust. 6 i art. 28 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz. Urz. UE L 178 z 02.07.2019, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 71 z 09.03.2023, str. 42) w świetle art. 47 Karty praw podstawowych UE (Dz. Urz. UE C 202/2 z 07.06.2016, str. 389), zostało skierowane do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „TSUE”) przez Sąd Apelacyjny I Wydział Cywilny w Warszawie. Przedmiotem sporu przed sądem odsyłającym było wykonanie postanowienia nakazującego powrót do Irlandii małoletnich dzieci przemieszczonych przez ich matkę do Polski. Sąd odsyłający powziął wątpliwości, czy w świetle prawa Unii Europejskiej jest dopuszczalne uznanie, że wykonalność prawomocnych orzeczeń sądów może zostać zawieszona z mocy prawa na wniosek podmiotów takich jak Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich i Prokurator Generalny.

TSUE orzekł, że art. 11 ust. 3 rozporządzenia 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organom niemającym statusu sądu uprawnienie do uzyskania wstrzymania z mocy prawa, na okres co najmniej dwóch miesięcy, wykonania orzeczenia zarządzającego powrót wydanego na podstawie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z 1995 r. poz. 528; dalej „Konwencja haska”), bez konieczności uzasadnienia żądania tego wstrzymania.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projekcie proponuje się nowelizację art. 388¹ k.p.c. polegającą na dodaniu § 1¹, zgodnie z którym żądanie wstrzymania z mocy prawa wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, zgłoszone sądowi przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Dziecka lub Rzecznika Praw Obywatelskich, zawiera uzasadnienie wskazujące szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.

Zanim nowelizacją z 2022 r. wprowadzono do k.p.c. art. 388¹, art. 388 tego kodeksu przewidywał już mechanizm umożliwiający Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia zarządzającego powrót, w stosownym wypadku na wniosek jednego z uprawnionych organów, gdyby sąd ten uznał, że w razie powrotu dane dziecko mogłoby być narażone na poważne ryzyko szkody fizycznej lub psychicznej. Zaznaczyć należy, że ustawodawca – projektując art. 388¹ k.p.c. – poddał analizie sprawy sądowe w tym zakresie. Doprowadziła ona do konkluzji, że wystąpienie z wnioskiem o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia w trybie art. 388 § 1 k.p.c. nie było skuteczne, albowiem wnioski takie były oddalane i sąd II instancji nie wstrzymywał wykonania swojego orzeczenia ani też orzeczenia sądu I instancji. Tym samym wykonanie prawomocnego orzeczenia – zarówno przed wniesieniem skargi kasacyjnej, jak i w czasie jej rozpoznawania przez Sąd Najwyższy – powodowało stan, w którym skarga kasacyjna stawała się w rzeczywistości bezprzedmiotowa. Również w praktyce związanej z kierowaniem przez Prokuratora Generalnego jako podmiot instytucjonalny wymieniony w art. 519¹ § 2² k.p.c. skargi kasacyjnej w sprawach prowadzonych na gruncie Konwencji haskiej dostrzeżono sytuacje, gdy po wniesieniu skargi kasacyjnej, a jeszcze przed jej rozpoznaniem,

następowało wykonanie prawomocnego orzeczenia nakazującego powrót dziecka do państwa miejsca stałego pobytu, w ramach postępowania w przedmiocie przymusowego odebrania dziecka. Powyższe wskazywało zatem na potrzebę zmiany wówczas obowiązujących przepisów regulujących postępowania prowadzone w trybie Konwencji haskiej w sposób pozwalający z jednej strony na zabezpieczenie dobra dziecka, którego sytuacja faktyczna była niepewna z uwagi na podlegające wykonaniu prawomocne orzeczenie nakazujące powrót do państwa miejsca stałego pobytu i jego niewykonanie przez osobę zobowiązaną, zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa oraz poszanowanie jego godności i nietykalności, a z drugiej strony na umożliwienie podmiotom uprawnionym do wniesienia skargi kasacyjnej realizacji ich uprawnień procesowych, a po wniesieniu skargi Sądowi Najwyższemu – niezakłóconego procedowania w tych sprawach.

Dane dotyczące postępowań prowadzonych na gruncie Konwencji haskiej wyglądają następująco (dane z Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Krajowej):

- 1) liczba spraw o powrót do Polski:
 - 2019 r. 95
 - 2020 r. 94
 - 2021 r. 77
 - 2022 r. 95
 - I półrocze 2023 r. 40
- 2) liczba spraw o powrót z Polski do innego kraju (czyli spraw toczących się w Polsce):
 - 2019 r. 167
 - 2020 r. 141
 - 2021 r. 127
 - 2022 r. 132
 - I półrocze 2023 r. 71
- 3) liczba skarg kasacyjnych złożonych przez Prokuratora Generalnego od sierpnia 2018 r. do końca czerwca 2023 r. – 26 (w 2022 r. – 6, w 2023 r. – 6), z tego uwzględnionych skarg kasacyjnych – 8, w tym:
 - Sąd Najwyższy rozstrzygnął reformatoryjnie w 2 sprawach,
 - w przypadku pozostałych 6 spraw, w których Sąd Najwyższy uchylił i przekazał do ponownego rozpoznania, Sąd II instancji bądź umorzył postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość, albowiem dziecko/dzieci powróciły do kraju miejsca stałego pobytu na skutek np. przymusowego odebrania, bądź też wnioski o nakazanie powrotu zostały cofnięte, jak również Sąd II instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy zmienił orzeczenie nakazujące powrót przez oddalenie wniosku bądź też przez oddalenie apelacji wnioskodawcy.
- 4) Od momentu wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego do czasu jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy – upływa średnio ok. 10, 2 miesiąca. Na tle innych spraw cywilnych, w których Prokurator Generalny kieruje skargi kasacyjne, jest to zasadniczo czas krótki.

Realizując wyrok TSUE w sposób, który pozwoli na realizację uprawnień podmiotów instytucjonalnych wskazanych w art. 519¹ § 2² k.p.c. do wniesienia skargi kasacyjnej bez obawy o to, że prawomocne orzeczenie nakazujące powrót dziecka do państwa miejsca stałego pobytu zostanie wykonane przed jej wniesieniem w ustawowym terminie lub już po jej wniesieniu, a przed rozpoznaniem przez Sąd Najwyższy, sformułowano propozycję odnoszącą się do „zwykłego” charakteru żądania uprawnionych podmiotów, określając, że żądanie zawiera uzasadnienie wskazujące szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Odstąpiono od analizy prawnoporównawczej z regulacjami występującymi w innych państwach.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Prokurator Generalny	1	Informacja ogólnodostępna	Bezpośrednie – konieczność uzasadniania żądania wstrzymania wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, a także cofnięcia tego żądania.
Rzecznik Praw Obywatelskich	1		
Rzecznik Praw Dziecka	1		
Sąd Apelacyjny w Warszawie	1	www.waw.sa.gov.pl	Bezpośrednie – przyjęcie uzasadnionego żądania wstrzymania wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub

			pozostającej pod opieką lub cofnięcia tego żądania oraz zawiadomienie określonych podmiotów o wstrzymaniu wykonania tego postanowienia.
Sądy okręgowe z siedzibą w miejscowości będącej siedzibą sądu apelacyjnego	11 sądów okręgowych	www.gov.pl/web/sprawiedliwosc	Pośrednie – otrzymanie zawiadomienia sądu apelacyjnego o uzasadnionym wstrzymaniu wykonania postanowienia.
Prokuratury	11 prokuratur regionalnych, 45 prokuratur okręgowych, 357 prokuratur rejonowych		
Małoletni w Polsce	ok. 6 mln (15% populacji)	GUS – Ludność według płci, wieku, województw i powiatów, stan na 31 XII 2014	Bezpośrednie – zwiększenie ochrony małoletnich, zabezpieczenie interesu i dobra dziecka.
Osoby sprawujące władzę rodzicielską lub opiekę	brak danych	brak danych	Bezpośrednie – wstrzymanie obowiązku wydania dziecka na podstawie Konwencji haskiej.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został skierowany pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów w trybie odrębnym na podstawie § 60 ust. 2 i 3 i § 61 ust. 5 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348), tj. z pominięciem etapu uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania oraz rozpatrzenia przez Komitet do Spraw Europejskich, a następnie przyjęty przez Radę Ministrów.

Projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania	Brak.												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa nie powoduje skutków finansowych dla jednostek sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, polegających na zwiększeniu wydatków lub zmniejszeniu dochodów tych jednostek w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów.												

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Zapewnienie małoletnim podlegającym wydaniu do państwa miejsca stałego pobytu na podstawie Konwencji haskiej realizacji zasady dobra dziecka, poczucia bezpieczeństwa oraz poszanowanie ich godności i nietykalności.						
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Projekt nie ma wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.						
Niemierzalne		Brak wpływu.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Brak.							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Nie przewiduje się wpływu projektowanej regulacji na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
---	--	---

Omówienie wpływu	Projektowana regulacja ma wpływ na sądownictwo powszechne. Żądanie uprawnionych podmiotów odnośnie do wstrzymania wykonania postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką będzie opatrywane uzasadnieniem wskazującym szczególne powody wstrzymania wykonalności tego postanowienia.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Możliwa ewaluacja efektów projektu może nastąpić po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Proponowanym miernikiem jest liczba zgłoszonych sądowi II instancji i cofniętych uzasadnionych żądań Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka w zakresie wstrzymania wykonania prawomocnego postanowienia w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, a także liczba skarg kasacyjnych oraz skarg nadzwyczajnych wniesionych i rozpatrzonych przez Sąd Najwyższy w okresie wstrzymania wykonania tego postanowienia.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	